

## A nagy kép

Lekció: Zsid 4.1-11  
Textus: 1Móz. 1.26-2.17

2011. okt. 2.  
Gazdagrét

### Az ember dolga

A Biblia „Kezdetek” c. könyve mindenképp forrásához vezet el minket, akik bizonyos értelemben itt indultunk, és innen kiindulva járunk utunkon. Isten, ember, élet, világ, kapcsolatok alapvető helye, célja, jelentése tárul fel előttünk a teremtéstörténetben. A „honnan, miért, hová” kérdésekre nem konkrét válaszokat kapunk, hanem egy olyan történetet, ami ha a sajátunkká válik, kijelöli helyünket, elénk tárja a feladatunkat, megmutatja nyomorúságunkat és ugyanakkor méltóságba öltöztet. Csak egy történet részeként érthetjük meg magunkat; és ezért kisgyerekkorunktól aggastyán korunkig nem szűnünk meg kutatni, hogy honnan jöttünk, kik és milyenek (voltak) a szüleink, mi minden történt velük - hogy megértsük, hol vagyunk a jelenben, miért vagyunk olyanok, amilyenek. Közben keressük és mérlegeljük, hogyan és hova tudunk mindezek fényében eljutni. A „Nagy kép” elnevezésű sorozatunkban a Biblia nagy történetébe kapunk betekintést, sőt, meghívást, hogy részesei legyünk a teremtő Isten cselekedetének.

És hogy miért akarná Isten, hogy részesei legyünk annak, amit ő tesz? Az elmúlt héten beszéltünk arról, hogy Izrael hitvallása szerint Isten a saját képére és hasonlatosságára teremtette az embert. Az ember éppen abban különbözik az állattól, hogy „istenképű”, hogy a teremtő különleges helyet szánt neki a világban. Arra hívta, hogy őt képviselje, jelenlétét hordozza. Az Isten képére teremtett emberről két dolgot tudunk meg a leírásból. Az egyik a feladata: „*Uralkodjatok...*”, a másik alapvető nemi identitása: „*férfivé és nővé teremtette őket.*” Az egyik ahhoz kötődik, hogy mit kezdünk az életünkkel, mit hozunk létre, mi a munkánk (ami itt sokkal tágabban értendő, mint a munkahely); a másik annak a kérdése, hogy kihez kapcsolódunk, kihez kötődünk a legmélyebben, és milyen gyümölcse lesz ennek. Munka és nemi identitás – van-e bármi más az életben, ami ilyen alapvetően meghatároz minket? Azt mondom, a szórakozás; de ez is benne van a történetben, hiszen az élet a munka és az ünnep, azaz a pihenés ritmusában zajlik. A munka és a párkapcsolat: a legnagyobb megelégedés és gyönyörűség, vagy éppen a legfájdalmasabb frusztráció és küszködés területei. Miért? Éppen azért, mert ezek istenképűségünk, embervoltunk alapvető valóságához kapcsolódnak.

Még egy bevezető megjegyzést kell tennünk. Mind a munka, mind a férfi-nő témáját a 2. fejezetben leírtakkal együtt fogom kifejteni. Magától értetődő kérdés: ha Isten megteremtette az embert a hatodik napon, majd a hetedikén megpihent, hogyan lehetséges, hogy olvasunk egy más jellegű beszámolót is az ember teremtéséről? Miért van két teremtéstörténet? A rövid válasz, hogy a 2. fejezet elbeszélése más szempontból tekint a teremtés művére. Az első rész hatalmas ívelésű, kozmikus mértékű leírás, a második személyesebb, bensőségebb, ember

közelibb. Az elsőben a szuverén teremtő Istennel találkozunk, a másodikban egy olyan Úr jelenik meg, aki beszélget az emberrel, miközben a kertben sétál...

Nézzük hát meg, mit tanít a bibliai teremtéstörténet a következőkről: 1. Mi az ember dolga? 2. Hogyan bontakozik ez ki? 3. Melyek a munka korlátjai?

### *I. Mi az ember dolga?*

A válasz elég triviális: az ember dolga a munka. De mi a munka? Áldás vagy átok? Nem kérdés, hogy ha az ember nem dolgozik, éhen hal (ha nem műveli meg a földet, nincs mit egyen; ha nincs jövedelme, szintén ez vár rá...). A munka tehát nem választás kérdése. Lássuk, mit tudunk meg a munkáról – ahogy az a kezdetben volt. Mi az, amit Izrael hitvallása fontosnak tart az ember és a munka kapcsolatában?

A különböző népek mitológiájában a munka alacsonyrendű. A sumér és akkád közel-keleti mitológiákban található az a gondolat, hogy az istenek azért teremtették az embert, hogy elvégezze a munkát, amibe az istenek belefáradtak. Úgy is fogalmazhatunk, hogy az istenek nem "mocskolják be a kezüket" azzal, hogy a földet túrják... Az ember azért van, hogy munkájával szolgálja az isteneket, akik szemében ez a tevékenység megvetendő. A munka tehát „szükséges rossz”, átok. Ezzel szemben a Biblia Istene maga is bepiszkolja a kezét, amikor embert formál: „megformálta az Úristen az embert a föld porából.” Neki nem kínos a munka: „ültetett az Úristen egy kertet Édenben...”. Az Úr, mint egy fazekas, embert formál az földből, majd mint egy kertész, kertet ültet az ember részére. Azzal, hogy Isten munkát végez, minden munkának méltóságot ad. A munka, a Biblia szerint, nem átok, nem szégyen, nem nyomorúság, hanem Istentől kapott megbízás.

Mi az ember feladata? A két leírásban négy, egymást kiegészítő és magyarázó kifejezést találunk: „hódítsátok meg ... uralkodjatok”, „a kertet művelje és őrizze”. Az embernek hatalma van, amint Istennek, de ez a hatalom, ez az uralom az őrzés, megtartás felelősségével jár együtt. Isten uralma az ember felett nem önkényuralom; Isten nem arra alkotta az embert, hogy kifossa és kihasználja, hanem azért, hogy vele szeretetközösségben élve őt képviselje a teremtett világban. Olyan uralkodásra, a kert olyan művelésére hívatott az ember, amely által a teremtés betölti hivatását, dicsőíti teremtőjét. Mit jelent ez? Két oldalról próbáljuk meg körüljárni.

Amint Isten a teremtés folyamán a káoszból rendet hívott elő, a formátlannak alakot, az ürességnek tartalmat adott, az ember munkája is hasonló. Az ember – Istennel ellentétben – mindig csak a már meglévővel tud dolgozni, hiszen isteni értelemben nem „teremt a semmiből”, de éppen ember voltaához tartozik, hogy alkot, létrehoz, formát ad. Mint fazekas, aki formál; mint kertész, aki ültet; mint pásztor, aki őriz – az ember munkája meggazdagítja a teremtett világot. Isten nem alkotott épületeket, nem készített el az embernek várost – de képességet adott neki arra, hogy tervezzen, álmodjon és építsen és városokat hozzon létre. Isten nem szervezte meg az emberi társadalmat, de felhatalmazta az embert arra, hogy társadalmi értelemben is rendet teremtsen – megszervezze önmagát. A tanár azzal dolgozik, ami a diákban van – azt kibontakoztatja, formába önti, felszabadítja. Egy

vállalkozás megszervezője szintén kreatív munkát végez: a meglévő emberi, anyagi forrásokat egymáshoz kapcsolja, formát talál a szervezetnek, létrehoz valamit, ami még nem volt. Isten nem hoz létre és nem tart fenn gazdasági vállalkozást, de képessé tette az ember erre. A zenész, a képzőművész, a médiaművész, a költő, az író – mindannyian úgy hoznak létre újat, hogy formát adnak, az alaktalan meglévőből (színek, anyagok, szavak, hangok) valami szépet és tartalmasat hoznak létre. Az orvos a felborult rendet, a káoszt próbálja megfékezni, hogy a beteg újra a teremtés rendje szerint működjön. A másik szempont, amit röviden említék, a „művelje” kifejezés, ami egyrészt a termőföld megművelésének, másrészt Isten szolgálatának, a papi szolgálatnak a kifejezése. Nem véletlen az egybeesés: a teremtéstörténet minden munkát Isten szolgálatának tekint. Az ember, Isten képviselője, minden munkájával szolgálhatja az Urat.

## *II. Hogyan bontakozik ki mindez az életünkben?*

Néhány alapvető szempontot vizsgáljunk meg: mire fontos figyelni, hogy ez az isteni elhívás kibontakozzon az életünkben?

Próbáld felismerni, hogy milyen képességet, ajándékot adott neked Isten – hiszen azzal, hogy ember vagy, ott van benned a kreativitás ajándéka. Sokaknak ezt nem olyan egyértelmű elfogadni. Olyan világban élünk, amit a „kreativitás korának” nevezhetünk. A mai világ ünnepli, sőt, gyakran bálványozza a kreativitást. Korunkban sokkal több idő és energia marad az embereknek alkotókészségük megvalósítására (nem kell naponta földet művelni, hogy legyen mit enni). A viszonylagos gazdagság olyan anyagokat, technikai lehetőségeket tett széles körben elérhetővé, amelyekről korábban senki sem álmodott. Az modern individualizmus kiteljesedésével egyre hangsúlyosabbá lett, hogy az embernek ki kell fejeznie, meg kell valósítani önmagát. A számítástechnika és az internet megsokszorozta a lehetőségét mind az alkotásnak, mind a megosztásnak. Az idők szava tehát azt parancsolja, hogy alkoss, hozz létre valamit, osszad meg, tárd a nyilvánosság elé. Hozz létre valamit, ami kizárólag rólad szól, ami teljesen egyedű, amitől te te leszel. Ez a hozzáállás segít kibontakozni a művészi hajlamokkal rendelkezőknek, viszont nehézséget okoz annak, akinél nem nyilvánvaló, hogy miben megajándékozott. Aki az előbbieket fényében nem találod magad kreatívnek – és nehezen látod, mit adott neked Isten.

Az igazság az, hogy a legtöbbszörünknek nem adatik meg, hogy egyedül hozzon létre nagy dolgokat. Ezért amikor azt keresed, hogy mit adott neked Isten, milyen formában rejtette el benned a kreativitás ajándékát, hasznos, ha arra gondolsz, mit látsz meg ill. mit teszel meg egy-egy közösség életében. Ez lehet a családot, a barátok közössége, az iskola ill. a munkahelyi csapat, sőt, még a gyülekezet is. Vannak, akiknek hatalmas és mások szemében örült ötletei támadnak, akik álmodnak, akik látják, hova kellene vagy hova lehet eljutni. Kreatívak abban, ahogy meglátják a lehetőséget, amit más nem vesz észre, és felvázolják úgy, hogy többek rámozdulnak. Vannak, akik azt tudják, amit az ötletelők gyakran nem: hogyan juthatunk el oda? Milyen lépéseket kell megtenni ehhez? Milyen forrásokra van

szükség, és milyen akadályok várhatók? Nélkülük hiába a nagy álmok. Azután vannak, akik nem az egészet, hanem a részleteket látják. Kidolgozzák és befejezik, megvalósítják. Azért, hogy az egész kép tökéletes legyen, nekik van türelmük és képességük az apró részleteket kidolgozni. Ők nem kreatívak? Vajon Istennek csak óriási ötletei voltak? A zsoltáros szerint egészen aprólékosan formálja az embert már az anyaméhben... (Zsolt. 139.14-16) Vannak, akik a „csapat lelke”, akik bátorítanak, vigasztalnak, felüdítenek, motiválnak. Akik jó légkört teremtenek a munkához – ez nem kreativitás?

Mi az ajándékid, képességed, ill. mi a helyed a csapatban? – ezek megértése segít abban, ahogy istenképűséged megéled, ahogy Isten munkájában részt veszel. Ugyanakkor ennél tovább kell lépni. A következő kérdés, hogy amennyiben megélem a kreativitásom, akár egy csapat tagjaként, vajon hasznos vagyok-e a teremtett világban? Túlmutat-e önmagamon, önmagam megvalósításán, amit cselekszem? Amennyiben a „művelés” szó Isten szolgálatát is jelenti: szolgálom-e ezzel az embertársaimat és Istent? Miért bontakoztatom ki, ami bennem van, és mi célból vagyok részese egy csapat munkájának? Milyen történetnek vagyok a részese? Egyedül az irányít, hogy minél több pénzt keressek, vagy minél nagyobb hatalmam legyen, hogy minél jobb kapcsolatokat építsek – azaz kizárólag önmagam boldogulása vezet? Vagy létezik valami olyan történet, ami ennél nagyobb, és amiben megtalálom a helyem? Mire használod a képességeid, a kreativitásod? Mikor érzed magadat elégedettnek: amikor megszerezted a munkával, amit magadnak akartál, vagy amikor elvégeztél valamit, ami hasznos és értékes a világban? Lehet-e olyan küldetéstudatunk, ami túlmutat egyéni érdekeinken? A teremtéstörténet azt a választ adja ezekre a kérdésekre: van valaki, aki megajándékozott, és aki arra hív, hogy kincseiddel úgy gazdálkodj, hogy alkotód szolgálod és másoknak hasznos vagy.

Természetesen én is tudom, hogy ez a kérdés ennél sokkal bonyolultabb. Boldog az az ember, akinek az a munkája, amit szeret tenni; akit fizetnek azért, hogy olyan munkát végezzen, amiben kiteljesednek ajándékai és még másokat is szolgál. Ez azonban a mai világban csak keveseknek adatik meg. Éppen ezért nem kényelmes és egyértelmű válaszok vannak a munkával kapcsolatban, hanem nehéz és átgondolandó kérdések. *Fiatalok*: készek vagytok-e a megélhetési szempontokon túl mást is figyelembe venni, amikor azon gondolkodtok, merre tovább? Készek vagytok-e imádságban keresni, hogy vajon milyen helyet szánt nektek az Úr az ő nagy történetében? Ki tudjátok-e mondani, hogy őt akarjátok szolgálni mindazzal, amit ajándékba kaptatok tőle? *Dolgozók*: készek vagytok-e Isten elé tárni azt, amivel napjaitok nagy része telik? Fel mertek-e tenni merész kérdéseket azzal kapcsolatban, hogy kit vagy mit szolgáltok ajándékaitokkal, erőtökkel, időtökkel? Tudtok-e kapcsolatot teremteni hitetek és munkátok között? Mertek-e igeneket és nemeket kimondani – amelyek mélyreható változást is előidézhetnek? *Nyugdíjasok*: tudjátok-e magatokat ugyanolyan értékesnek és hasznosnak találni, mint aktív korotokban? Felismeritek-e azt, amire Isten hív életetek jelen időszakában? *Munkanélküliek*: A munkanélküliség nem csak azért olyan romboló az emberre nézve, mert anyagilag kiszolgáltatottá válik családjával együtt, hanem azért is, mert

a munkanélküli azt éli meg, hogy az ő képességei nem kellenek a társadalomnak. Azaz éppen ott, ahol Isten megajándékozta, istenképűségének és ember voltának mélységében szembesül azzal, hogy ő nem elég értékes, nem elég jó; ő nem kell senkinek. A munka ma – így vagy úgy – legalább annyira frusztráció és gyötrem, mint kibontakozás és gyönyörűség. Hova vezet ez minket?

### *III. Melyek a munka korlátjai?*

A munka nem minden: „*A hetedik napra elkészült Isten a maga munkájával, amelyet alkotott, és megpihent a hetedik napon egész alkotó munkája után.*” Isten megpihent, és kijelölt egy napot pihenésre. Mi kell ahhoz, hogy valaki jól végezze munkáját? Pihenés. A hetedik nap, a nyugalom napja nem pusztán fizikai erőgyűjtés. Isten népe számára ez a nap Isten imádásának a napja is. Amikor megpihenünk a munkától, nem csak az aktuális feladatoktól nyugszunk meg, hanem annak kínzó terhétől is, hogy egész életünk a saját kezünkben van. Amikor Isten népe megáll, összejön, hogy az Urat magasztalja, akkor abban örvendezik, hogy élete forrása és élete vége nem a munkájában, hanem Istenében van. Amikor együtt vagyunk, akkor a helyünkre kerülünk: nem ér többet a sok pénzt kereső, mint a nyugdíjas; a mások szemében hivatása miatt nagyrabecsült, mint a lenézett. A másik oldalról nézve: amikor Isten előtt vagyunk, megpihenünk, mert végre nem a munkánkkal kell bizonyítani, hogy vagyunk valakik. Mert a munka, ha bálványá lesz, tönkretesz és kifoszt. Rabszolgává tesz, hiszen nem enged megállást: Mi van, ha valaki jobb, mint én? Mi van, ha nem sikerül a legtöbbet kihozni magamból? Mi van, ha elfordul tőlem a közönségem? Mi történik, ha másnak adják a megrendelést? Mit tegyek, ha nem jutok fel a csúcsra, amit elterveztem? Hiába van hétvége, sokaknak belül nincs pihenés. Hogyan léphetünk be Isten nyugalomába?

A Zsidókhoz írt levél szerzője azt mondja, hogy a szombati nyugalom még vár Isten népére. Mi ez a nyugalom? Azt mondja, azok lépnek be oda, akik hisznek az evangéliumban, Jézusban. Milyen nyugalom, milyen pihenés található Jézusban? Amint Isten mindent elvégzett a hatodik napon, hasonlóan Jézus is mindent elvégzett: a kereszten, mielőtt kilehelte a lelkét, így kiáltott fel, „*elvégeztetett*”. (Jn. 19.30). Mi készült el? Mi lett teljessé? Milyen nyugalomba, pihenésre nyitott ajtót? Jézus neked szerezte meg a megbékélést és pihenést. Megszabadít attól, hogy munkáddal bizonyítsd életed értelmét. Leveszi rólad annak a terhét, hogy a munkádban találd meg értékességed, és kudarc esetén semminek tartsd magad. Pihenést ad abból, hogy örökösen bizonyítanod kell – magadnak és másoknak. Hiszen mindentől függetlenül meghalt érted. Még nem is éltél, még semmit sem tettél le az asztalra, még semmit sem rontottál el, de ő már akkor úgy szeretett és olyan értékesnek tartott, hogy odaadta életét, hogy megváltson a halálból, és megnyerjen az Istennel való életnek. Még nem is éltél, amikor ő már elkezdte írni azt a történetet, amelybe most meghív és amelyben örömmel és hálával szolgálhatod őt minden ajándékkal. **ÁMEN!**